

Den sociala barnavården i Stockholm

Behov, utredningar, insatser, uppföljning och brukardelaktighet

2016-11-22

Syfte och frågeställningar:

- Hur beskrivs kopplingen mellan brukares behov och beslutade insatser av de professionella och hur synliggörs kopplingen i BBIC-systemets dokumentationen av barnavårdsärenden i Stockholms Stad?
- Hur beskrivs brukares delaktighet och brukarinflytande av de professionella inom den sociala barnavården och hur synliggörs detta i BBIC-systemets utredningssystem?
- I vilken utsträckning anser de professionella att det görs systematiska uppföljningar av beviljade insatser och i vilken omfattning dokumenteras uppföljningarna i BBIC:s utredningssystem?

Empiriskt underlag?

280 barnavårdsakter, 20 från varje stadsdelsförvaltning har granskats:

140 från första halvåret 2011

140 från första halvåret 2014

Dessutom en rad intervjuer:

Intervjuer med ett urval socialsekreterare, metodutvecklare och chefer från den sociala barnavården i Stockholms Stad, samt tio brukarintervjuer. Sammantaget har 61 medarbetare intervjuats

Några centrala upptäckter

- BBIC-systemets formulär används mer frekvent och systematiserat under 2014 än under 2011.
- BBIC-systemet har implementerats och "satt sig" på ett bättre sätt än tidigare
- Samtidigt har paradoxalt kvaliteten i utredningarna försämrats

Användningsfrekvens : BBIC-formulären

	2011	2014	Förändring
Anmälan/information på annat sätt ¹	85 %	99 %	+14 % *
Utredningsplan	29 %	42 %	+13 % *
Utredning	91 %	95 %	+4 %
Analys och bedömning ²	83 %	93 %	+10 % *
Genomförandeplan	16 %	42 %	+26 % *
Vårdplan	26 %	31 %	+5 %
Uppföljning	2 %	10 %	+8 % *

1. Formuläret inkluderar förhandsbedömningen.

2. Rubriken är en del av formuläret Utredning.

* $p \leq .005$

Vilka faktorer i familj och miljö och vilka behovsområden har beskrivits?

$n_{2011}=140, n_{2014}=140$

	2011	2014	Förändring
Faktorer i familj och miljö			
Familjens bakgrund och situation	86 %	93 %	+7 % *
Familjenätverk	81 %	74 %	-7 %
Boende	78 %	74 %	-4 %
Arbete	78 %	73 %	-5 %
Ekonomi	66 %	62 %	-4 %
Social integrering	11 %	8 %	-3 %
Lokalsamhällets resurser	9 %	9 %	+0
Barnets behov			
Hälsa	69 %	64 %	-5 %
Utbildning	72 %	69 %	-3 %
Känslo- och beteendemässig utveckling	78 %	81 %	+3 %
Identitet	8 %	5 %	-3 %
Familj- och sociala relationer	60 %	55 %	-5 %
Socialt uppträdande	15 %	6 %	-9 % *
Klara sig själv	8 %	4 %	-4 %

* $p \leq .005$

Analyser i utredningarna:

(Se sidorna 197-200 i studien för kriterierna)

Hur väl informationen analyserats med hjälp av BBIC-systemets teoretiska utgångspunkter, år 2014

n = 140

I högre utsträckning	26 %
I viss utsträckning	28 %
I mindre/liten utsträckning ¹	41 %
Analys saknas helt	4 %
Totalt	100 %

I. Analysen har karaktären av en sammanfattning.

Anmälningar och utredningar 2011

Antal anmälningar och av dessa inledda utredningar, år 2011

Inom parentes anges andelen anmälningar respektive utredningar av det totala antalet ungdomar i åldern 0-20 år i, (%)

	Antal inkomna anmälningar	Antal inledda utredningar	Andel inledda utredningar
Bromma	706 (4.2) ¹	296 (1.8) ²	42 %
Enskede-Årsta-Vantör	1465 (7.1)	585 (2.8)	40 %
Farsta	782 (6.7)	319 (2.7)	41 %
Hägersten-Liljeholmen	921 (6.0)	414 (2.7)	45 %
Hässelby-Vällingby	1654 (9.4)	585 (3.3)	35 %
Kungsholmen	328 (3.6)	142 (1.6)	43 %
Norrmalm	371 (3.2)	169 (1.5)	46 %
Rinkeby-Kista	1305 (10.4)	525 (4.2)	40 %
Skarpnäck	650 (6.3)	204 (2.0)	31 %
Skärholmen	754 (8.2)	353 (3.9)	47 %
Spånga-Tensta	591 (5.0)	213 (1.8)	36 %
Södermalm	894 (4.2)	337 (1.6)	38 %
Älvsjö	370 (5.1)	104 (1.4)	28 %
Östermalm	242 (2.3)	120 (1.1)	50 %
Totalt, hela staden	11033 (5.9)	4366 (2.4)	40 %

1. 4.2 % motsvarar således följande kvot: (antalet inkomna anmälningar) / (antalet ungdomar i stadsdelen)

2. 1.8 % motsvarar således följande kvot: (antalet inledda utredningar) / (antalet ungdomar i stadsdelen)

Källa: Stockholms stad (2012)

Anmälningar och utredningar 2014

Antal anmälningar och av dessa inledda utredningar, år 2014

Inom parentes anges andelen anmälningar respektive utredningar av det totala antalet ungdomar i åldern 0-20 år i, (%)

	Antal inkomna anmälningar	Antal inledda utredningar	Andel inledda utredningar
Bromma	1125 (6.2)	544 (3.0)	48 %
Enskede-Ärsta-Vantör	2049 (9.4)	1042 (4.9)	51 %
Farsta	1424 (11.2)	808 (6.4)	57 %
Hägersten-Liljeholmen	1671 (9.6)	1033 (5.9)	62 %
Hässelby-Vällingby	2559 (13.7)	1385 (7.4)	54 %
Kungsholmen	727 (6.8)	325 (3.0)	45 %
Norrmalm	568 (4.7)	282 (2.4)	50 %
Rinkeby-Kista	1374 (10.1)	846 (6.2)	62 %
Skarpnäck	1324 (12.5)	702 (6.6)	53 %
Skärholmen	1323 (13.9)	751 (7.8)	57 %
Spånga-Tensta	1040 (8.7)	601 (5.0)	58 %
Södermalm	1436 (6.4)	770 (3.4)	54 %
Älvsjö	618 (8.2)	304 (4.0)	49 %
Östermalm	463 (4.0)	200 (1.7)	43 %
Totalt, hela staden	17701 (8.9)	9593 (4.8)	54 %

Anmälningar, utredningar och insatser

	2011	2012	2013	2014	2015
Antal anmälningar	11 033	14 115	15 224	17 701	21 926
Antal inledda utredningar	4 366	6 454	7 889	9 593	13 012
Andel inledda utredningar i förh. till antal anmälningar	39,6 %	45,7 %	51,8 %	54,1 %	59,3 %
Antal beviljade öppna insatser	2 926	2 836	3 003	3 209	3 381
Antal beviljade öppna insatser i förh. till antal anmälningar	26,9 %	20,1 %	19,7 %	18,1 %	15,9 %
Antal beviljade öppna insatser i förhållande till antal inledda utredningar	67,5 %	44,0 %	38,1 %	33,5 %	25,9 %

Dygnsplaceringar

	2011	2012	2013	2014
Antal pågående dygnsplaceringar	2 241	2 225	2 486	2 705
Nya beslut under året	229	216	224	205

Kommentar:

- Dygnsplaceringarna håller sig antalsmässigt på ungefär samma nivå år för år, men i förhållande till antal anmälningar/inledda utredningar sjunker placeringarna. Bra eller dåligt?
- Utredarnas "behandlingsinsatser" syns inte i statistiken
- Det finns också andra insatser som inte registerats: exempelvis öppna familjecentraler, Comet-utbildningar och andra föräldrautbildningar

Viktigaste slutsatserna?

- **Utredningskvaliteten har sjunkit mellan de två undersökningsåren**
- **Antalet ärenden har ökat kraftigt, men ökningen av antalet insatser är försumbar**
- **Personalen har fått mindre tid för arbetet: under 2011 hade varje utredare i snitt ca 11 ärenden på gång samtidigt, 2014 hade varje utredare nästan 21 ärenden i snitt**
- **Barnen var synliga i utredningarna, men när det kom till insatserna blev barnen mer eller mindre osynliga, vårdnadshavarna tog stor plats**
- **Brukarna vill inte ha ”förändringsinsatser” – de vill ha hjälp eller stöd i vardagen**

Och vidare:

- Ingen röd tråd mellan behov och insatser; oberoende av problem så var insatserna i princip bara två: familjebehandling eller placering
- Rättsosäkerhet
- Långa utredningstider (snitt för båda undersökningsåren låg på ca 122 dagar) – ofta finns inte ens beslut om förlängd utredning
- Utredarna träffar fysiskt sina familjer relativt sällan – oftast två till fyra tillfällen under en utredning
- Ofta fattas besluten redan under förhandbedömningen och ändras sedan mycket sällan
- Utredningar tillbakadateras för att det ska se ut som om beslut om insats gjorts utifrån utredningen – utredningar kan även skrivas även om insatsen avslutats

Tyvärr fortsätter det så här:

- **Det görs inga systematiska uppföljningar – formulären användes bara i ungefär 10 % av alla ärenden 2014**
- **Brukarna har vaga begrepp om hur utredningarna genomförs – vilket framkommer i intervjuerna**
- **Personalomsättningen är stor, cheferna är upptagna med anställningar och rapporteringar uppåt i organisationen och har liten tid att handleda, leda arbetet**
- **Skriande brist på samarbete/samverkan med andra huvudmän säger socialsekreterarna, brukarna och cheferna**
- **Alternativa insatser saknas, exempelvis praktisk hjälp**

Är BBIC elefanten i vardagsrummet?

- **Har BBIC-systemet blivit sin egen värsta fiende; varför alla dessa formulär när det ändå handlar om att välja mellan i princip två insatser? Är det till för brukarna? Eller är det till för att skydda förvaltningarna?**
- **Är det så att utförarna har bättre kännedom om brukarnas situation än utredarna; de träffar brukarna oftare? De gör oftast sina egna utredningar, ofta läser de inte ens utredningarna och gör de det finns det också meningsskiljaktigheter mellan utredare och utförare.**
- **Har kompetensskillnader mellan de två grupperna gjort att det ofta haltar i samarbetet?**
- **Beställareutförarmodellen – har inte bäst före datum gått ut?**

Vad säger personalen?

Ungefär samma saker, här uppsummerat av en chef inom verksamhetsområdet (fortfarande arbetande inom den sociala barnavården):

.....man är väldigt belastad. Det hänger ihop med det här med rekrytering och att var och en av alla handläggare ... man möts nästan varje dag av människor med olika känslor, ilska, sorg, allt det här. Man utsätts i det här yrket, framförallt på barn- och ungdomssidan, så blir man otroligt ansatt av känslor i princip varje dag. Hur man ska få hjälp för att orka med det här. Det är nog bland de tuffaste yrken man kan ha, tänker jag. I kombination med den enorma belastningen och dokumentationen.

Vad säger brukarna?

- Hur skall man vara för att få hjälp?
- Utredningsprocessen var svårbegripbar
- Varför pratar de inte med varandra?
- Med vem skall jag prata vad om och när skall jag göra det?
- Nöjd med insatserna, men...

Några brukarcitat som avslutning

En sak har man ju lärt sig. Man får inte bli arg. Så jag håller i mig och är snäll. Men då tror dom ju att jag klarar mig och då får jag ju ingen hjälp i vilket fall. Så egentligen kvittar det hur man är kanske...

Först så ringde jag och ville ha hjälp. Då fick jag prata med en. Sen ringde någon annan upp och sen kom någon helt ny hem till oss. Sen träffades vi på soc. Och det hände inget på lång tid. Då jag ringde och frågade om hur det gick så hade både slutat

Hur formas en brukare?

Jag vet inte hur jag skall göra egentligen. Det är så här att jag är nöjd med den hjälpen jag har fått, både jag och NN (barnet) är jättenöjda faktiskt. Det funkar bra och allt har blivit lugnare. Men nu skall dom göra, vad heter det en omprövning och då är jag rädd att vi inte skall få ha (...) kvar. Om jag mår för bra då tycker dom att jag kan klara allt själv, men jag mår ju så (bra) för att vi har hjälp och när jag skall träffa dom måste jag ju visa att jag behöver hjälp och inte mår så bra, men jag kan inte vara för dålig för då kanske dom tar NN (barnet)